

A skót parlamenti választások eredménye

2016. május 19.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

A skót választási rendszer

1999 óta ötödik alkalommal rendezték meg a skót parlamenti választásokat, amikor is a törvényhozás 129 tagjáról döntöttek a választók. A választások során minden választópolgár két szavazattal rendelkezik. Egyrészt az adott választókerületben induló képviselők közül választhatnak, akik között az úgynevezett „a győztes mindent visz” (first-past-the-post, FPTP) elv dönt, vagyis az adott választókerületben a legtöbb szavazatot megszerző jelölt lesz a győztes. A skót Parlament 73 tagját választják meg ily módon.

A második szavazatot a választók politikai pártokra vagy független jelöltekre adják le, ebben az esetben azonban már nem egy választási kerületet, hanem annál nagyobb területi egységet, egy-egy választási régiót képviselnek a győztesek. Egy régió rendszerint nyolc-tíz választókerületből épül fel, Skócia nyolc parlamenti régióra oszlik, s minden régió hét képviselőt küldhet a skót törvényhozásba, azaz a régiókból összesen 56 képviselő kerülhet be a skót parlamentbe. A régiót képviselő politikusok számának meghatározása során figyelembe veszik a párt által az adott régióban megnyert választókerületek számát, illetve a választások során az adott pártra vagy független jelöltre leadott szavazatok összegét is.¹

A választásokon indult pártok programjai, a főbb irányvonalak és a kampány során felmerült kérdések

A legutóbbi skót parlamenti választásokra 2016. május 5-én került sor. A választásokon induló pártok között szerepelt a skót Munkáspárt, a Zöldek, a skót Konzervatív Párt, a Skót Nemzeti Párt (SNP) és a Liberális Demokrata Párt.

A választási programok központi témáit a gazdasági kérdések jelentették, azon belül is az adóreformmal kapcsolatos problémák kerültek elsősorban terítékre, így a személyi jövedelemadó, az iparűzési adó és a közigazgatási adó kérdései.² A választásokat megelőzően a BBC skót regionális csatornája tematikus vitasorozatot indított szakpolitikai kérdésekről. Ennek során a pártok kifejtették véleményüket az adórendszer tervezett változtatásairól, a költségvetési kiadásokról, de szó esett az egészségügyről, az energiapolitikáról és a környezetvédelemről, s végül, de nem utolsósorban a lakhatási problémákról is.

A **Munkáspárt** a kampányában főként a szociális kérdésekre helyezte a hangsúlyt, így előtérbe került a magas jövedelemmel rendelkező állampolgárok megadóztatása, valamint az oktatás színvonalának javítása is. Ez utóbbi alatt a párt az egyes társadalmi osztályok által elérhető oktatási lehetőségek színvonalának közelítését értette. Kampánya során a Munkáspárt a konszenzuson alapuló és az üzleti szférával szorosan együttműködő kormányzást támogatta.

¹ <http://www.parliament.scot/help/92966.aspx>

² <http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-35131438>

A **Zöldek** programjában is megjelent a szociális igazságosság elvének érvényesítése, de a kampány során természetesen előtérbe került a természeti értékek védelme, továbbá az alternatív energiaforrások használata is. Fontos kiemelni, hogy a Zöldek a 2014-es függetlenségi referendum során a Skót Nemzeti Pártot támogatták, s ők is a függetlenség mellett tették le voksukat (szemben például a Munkáspárttal). A David Hume Intézet szerint a jövőben a Zöldek továbbra is támogatnák az SNP-t egy esetleges függetlenségi népszavazás során.

A **Konzervatív Párt** jelezte, hogy kormányra kerülése esetén egy kiegyensúlyozott, középutas kormányzásra törekedne, így kampánya során sem az állami túlkapásokat, sem a piac korlátlan szabadságát nem támogatta. A The Guardian a párt programját a „One Nation” koncepció részének tekintette.³ A Konzervatív Párt emellett hatalomra kerülése esetén egy esetleges, Skócia függetlenségével kapcsolatos népszavazási kezdeményezést is megakadályozott volna.

A **Skót Nemzeti Párt** (SNP) kampányában egyfelől az eddigi konszenzusos kormányzás további folytatását helyezte előtérbe, másfelől kitért arra is, hogy megválasztása esetén továbbra is megpróbálta volna meggyőzni a szavazókat arról, hogy egy független Skócia sokkal nagyobb gazdasági növekedésre lenne képes, mint jelenleg, Nagy-Britannia részeként. Ugyanakkor a párt vezetője, Nicola Sturgeon egyelőre levette a napirendről egy esetleges függetlenségi népszavazás lehetőségét: *„addig, amíg nincs jelentős csökkenés a függetlenséget elutasítók számában, addig hiba lenne újabb népszavazást tartani, így nem is fogunk a közeljövőben referendumot kezdeményezni.”*⁴

A **Liberális Demokrata Párt** választási kampányában a piacpárti politika és a liberális értékek mellett tette le voksát.

³ Az elképzelés szerint a társadalom egy organikus egész, melynek tagjai közösen fejlődnek, így a társadalom egyes tagjainak kölcsönösen vannak kötelezettségei egymás iránt. A „One Nation” ideológia különös hangsúlyt fektet a felsőbb társadalmi rétegekre, miszerint nekik gondoskodniuk és segíteniük kell a társadalom alsóbb, szegényebb rétegeit. Ezen politikai filozófia megalkotója Benjamin Disraeli, egykori konzervatív miniszterelnök volt az 1860-as években. A BBC szerint a jelenlegi miniszterelnök, David Cameron is kifejezetten a politikus- filozófus „One Nation” paradigmáját vallja.

<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-35131438>

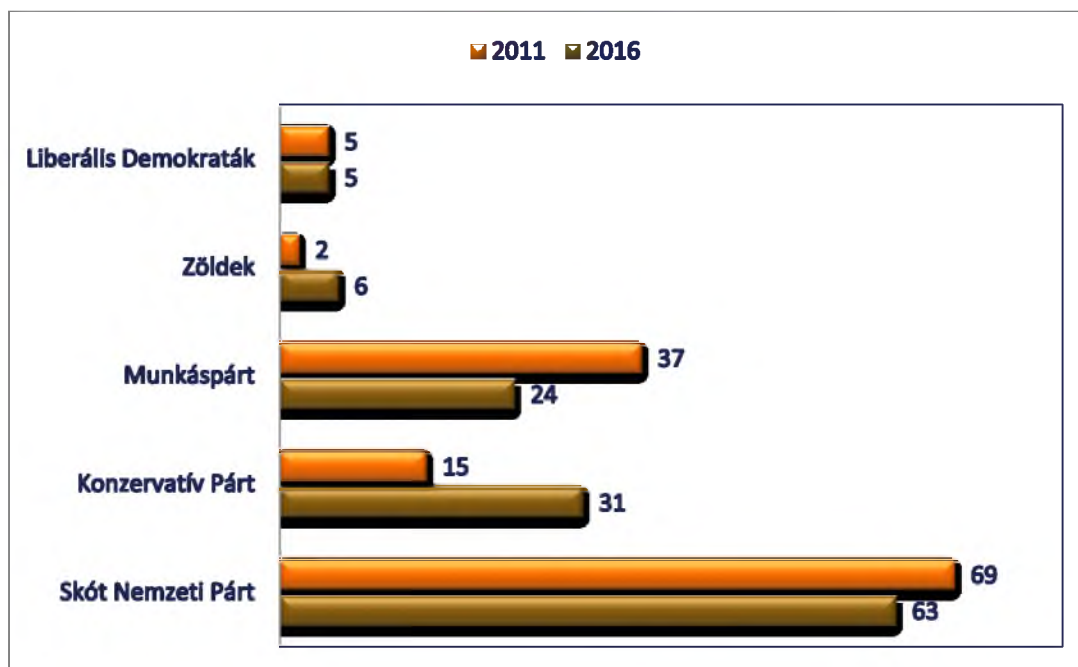
<http://eprints.lse.ac.uk/48615/1/blogs.lse.ac.uk->

[David Cameron and welfare a change of rhetoric should not be mistaken for a change of ideology.pdf](#)

⁴ <http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-35131438>

A skót parlamenti választások eredménye

A választásokat a Skót Nemzeti Párt nyerte, amely 63 képviselőt küldhet a skót törvényhozásba, Holyroodba. Mivel azonban a szavazatoknak „csak” a 49 %-át sikerült megszereznie, így kénytelen lesz kisebbségben kormányozni.⁵ 2011-hez képest hat képviselői helyet szerzett a párt kevesebbet (1. és 2. ábra).

1. ábra A pártok által megszerzett mandátumok száma 2011-ben és 2016-ban

A második legtöbb szavazatot - nagy meglepetésre - a skót Konzervatív Párt kapta, amely 1950 óta nem tudott ilyen jó eredményt elérni a parlamenti választásokon, mint most. A májusi eredményeknek köszönhetően 31 képviselőt küldhet a skót Parlamentbe, ami 16 helyet többet jelent, mint 2011-ben, s így a párt a választások legnagyobb nyertesének számít. A Konzervatív Párt a szavazatoknak összesen 24 %-át szerezte meg.

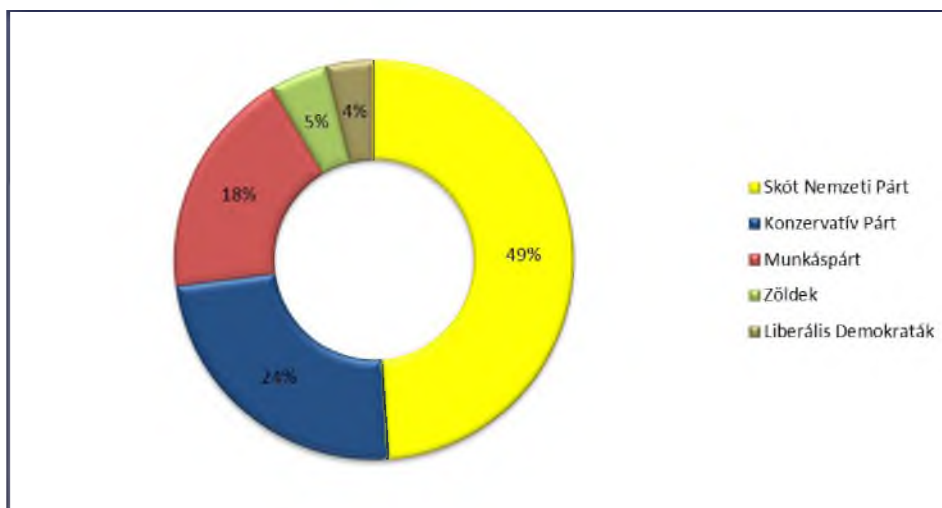
A Konzervatív Párt mellett a választások másik nagy nyertese a Zöldek pártja, amely a 2011-es két képviselői hely helyett most hatot szerzett, ami a szavazatok 5 %-át jelenti.

A választások legnagyobb vesztese a skót Munkáspárt, amely 13 helyet veszített a 2011-es választásokhoz képest, s így az eddigi 37 képviselő helyett csupán 24-et küldhet Holyroodba. A Munkáspártra csupán a szavazók 19 %-a adta le voksát.

A Liberális Demokraták, akárcsak öt éve, most is öt képviselőt küldhetnek a törvényhozásba, ők a szavazatok 4%-át tudhatták magukénak.⁶

⁵ <http://www.dailyrecord.co.uk/news/politics/nicola-sturgeon-rejects-talk-coalition-7912339#4ozeG4ZwQOp4PrwP.97>

⁶ <http://www.theguardian.com/politics/ng-interactive/2016/may/05/uk-election-results-tracker-2016>

2. ábra A Skót Parlamenti választások eredményének megoszlása pártok szerint (%)

Az elemzők szerint a választási eredményeken egyrésztől érződik a 2014-es függetlenségi referendum utóhatása, másrésztől pedig a kampány során újonnan felmerült kérdésekre - mint a már említett adóreform, jóléti szolgáltatások - adott válaszok is.⁷

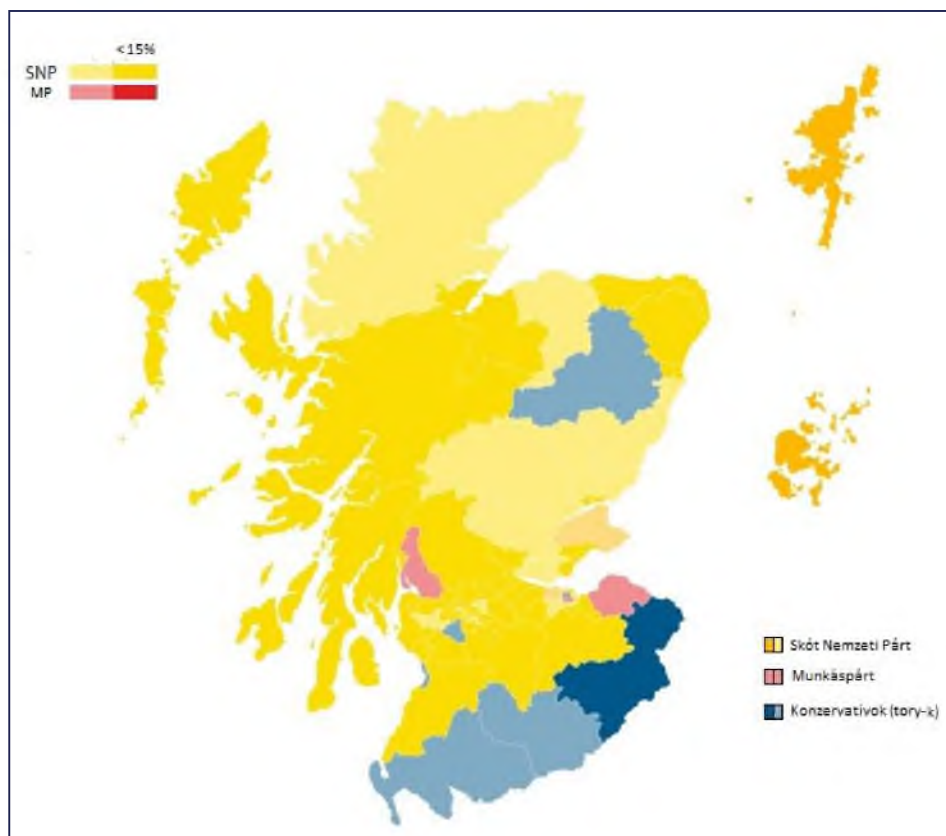
A fenti eredményekből szembetűnő, hogy a választások legnagyobb nyertese a Konzervatív Párt volt. A győzelem elsősorban vezetőjüknek, Ruth Davidsonnak köszönhető, akinek sikerült pártját kimozdítania a „thatcherista”, kemény vonalas konzervatív párt szerepéből, s európai jobboldali tömörülésként tudta a pártot újradefiniálni. Michael Keating, az edinburghi és az aberdeeni egyetem professzora szerint a konzervatívok az ideológiai változásnak köszönhetően sok jobbközép szavazatot szereztek. A Konzervatív Párt szavazatszámának 10%-os növekedése azonban nem kizárólag a Munkáspárt 10%-os szavazatvesztésének köszönhető: sokat nyomott a latba az is, hogy mélyreható változások történtek a választók pártpreferenciájában.

Egyrésztől a toryk választókat nyertek a Skót Nemzeti Párt és a Liberális Demokraták köreiből. Az SNP támogatói közül főként azok voksoltak a Konzervatív Pártra, akik az előző választásokon ugyan az SNP-re szavaztak, de a függetlenségpártiak nacionalista ideológiáit mégsem támogatják. A Konzervatív Párt újra-pozicionálása révén pedig a Liberális Demokraták szavazóitól szerzett a párt további voksokat. Ráadásul a toryknak sok inaktív szavazót sikerült újból mobilizálniuk.

Keating úgy véli, hogy a Konzervatív Párt győzelmét a demográfiai változások is segítették, ami főként az angol nyugdíjasok számának növekedésében testesült meg Dél-Skóciában (3. ábra). Jól látható, hogy ezekben a régiókban kivétel nélkül a Konzervatív Párt jelöltjei győzedelmeskedtek.

A Munkáspárt választóit főként a SNP csábította magához, sok egykori klasszikus munkáspárti választó körzetben – így főként az urbanizált, egykori ipari régiókban, valamint Skócia központi tengelyében - most az SNP jelöltje került ki győztesként. Ellenben az SNP jelentős pozícióvesztést volt kénytelen elkönyvelni a „vidéki” Skóciában (a kevésbé urbanizált területeken) a Konzervatív Párt javára. Jól látható tehát, hogy az SNP szavazóbázisa a rurális területekről az urbanizált területek felé tolódott el.

⁷ <http://www.theguardian.com/uk-news/scotland-blog/2016/may/09/scottish-tories-benefit-and-labour-flounder-as-snp-vote-shifts-to-cities>

3. ábra A skót parlamenti választások eredménye régiók szerinti megoszlásban

A parlamenti választások eredménye jelentős kihívás elé állítja a Munkáspártot, hiszen ezek az urbanizált, posztindusztriális térségek adták egészen mostanáig – több száz évre visszamenőleg – a Munkáspárt szavazóbázisának legfontosabb részét. A Munkáspárt háttérbe szorulását az elemzők főként a baloldali vezetők hibájának tulajdonítják, ami a baloldal inkoherens gazdaságpolitikájával, illetve azzal társult, hogy a Munkáspárt a függetlenségellenes Konzervatív Párt mögé állt be a 2014-es népszavazás folyamán.

Nemcsak a Munkáspárt áll kihívások előtt, hanem a nemzeti értékeket képviselő SNP is, hiszen a mostani választások után hat képviselővel kevesebbet tudnak küldeni a májusban felálló új törvényhozásba. Hiába ért el a párt jelentős sikereket az egykori baloldali választókerületekben, a toryk erőteljes vidéki előretörése, illetve a radikális Zöldek megerősödése miatt az SNP számos szavazót elvesztett. Az SNP a választások során mérsékelt hangvételt próbált megütni, amivel eltért a párt eddigi baloldali szellemiségétől, s ezt ki is használták a Zöldek, akik főként az SNP-re szavazó baloldaliak közül tudtak szimpatizánsokat szerezni. Fontos megjegyezni, hogy mindezt azért teheték meg, mert a Zöldek – szemben a Munkáspárttal - kiálltak a 2014-es függetlenségi népszavazás helyessége mellett, s így a baloldali és függetlenséget támogató szavazók nagyrészt rájuk voksoltak.

Mindez azt jelenti az SNP számára, hogy a jövőbeni kormányzása folyamán a balközép és a baloldali értékek között kell egyensúlyoznia az olyan szükséges változtatások véghezvitele során, mint az adó- vagy az oktatási reform.^{8,9}

⁸ <http://www.theguardian.com/uk-news/scotland-blog/2016/may/09/scottish-tories-benefit-and-labour-flounder-as-snp-vote-shifts-to-cities>

⁹ <http://www.centreonconstitutionalchange.ac.uk/blog/where-next-snp>

A választások hatása a Brexitre és a skót függetlenségre

Az SNP győzelme nyomatékosította, hogy a skót választópolgárok többsége a június 23-ai, európai uniós tagsággal kapcsolatos népszavazás során a maradás mellett fogja letenni a voksát. Ezt támasztja alá a május 1-jén és 2-án végzett közvélemény-kutatás is, ahol a megkérdezettek 76 %-a a maradást támogatta. A skótok döntése a jelenlegi felmérések szerint döntő lehet, vagyis, ha június 23-án a skótok ilyen nagy arányban állnak ki az egységes Európa mellett, akkor az az angol függetlenségi törekvések kudarcát eredményezheti.¹⁰

Nagy-Britannia esetleges távozása a közösségből segíthetné a skótok függetlenségi törekvéseinek felerősödését, figyelmeztetett Nicola Sturgeon, SNP pártvezér. Az esetleges Brexit után az SNP nem tart elképzelhetetlennek egy újabb függetlenségi népszavazást.¹¹ A párt – az uniós népszavazás kimenetelétől függetlenül - a nyár folyamán kampányba kezd a skót függetlenség népszerűsítéséért, véleményük szerint ugyanis Skócia számára az egyetlen lehetséges jövőt a britektől való elszakadás jelenti.¹²

Az SNP tagjai azonban június 23-ig kitartóan fognak kampányolni a maradás mellett, s meg szeretnék győzni a lakosságot, hogy az uniós tagság az ország javát szolgálja, többek között a közös piacnak köszönhetően alacsonyabb fogyasztói árakat és mérsékelt munkanélküliséget garantál.

Természetesen vannak euroszeptikus politikusok Skóciában is, akik ellenzik az európai uniós tagságot. Így például az egykori munkáspárti politikus, Tom Harris szerint amint a skótok szembesülnek azzal, hogy mennyit fizetnek a közös költségvetésbe, s az elmúlt évek féktelen „migránsáradata” az Európai Unió más országaiból milyen nyomás alá helyezte a szociális ellátórendszereket, akkor abban a pillanatban a kilépés mellett fogják letenni a voksukat.

Nicola Sturgeon szerint azonban Nagy-Britanniának az Európai Unió részeként azon kell dolgoznia, hogy miként építse újra Európát, hogyan újítsa meg az európai szolidaritást és miként adjon új energiát a gyengélkedő európai gazdaságnak.¹³

¹⁰ <http://www.dailyrecord.co.uk/news/politics/eu-referendum-record-poll-shows-7934908#1vsehQELT7ssDppp.97>

¹¹ <http://www.dailyrecord.co.uk/news/politics/eu-referendum-record-poll-shows-7934908#OARv7dpWrK9co64L.97>

¹² [http://www.heraldsotland.com/politics/14478720.Nicola Sturgeon confirms intention to relaunch SNP s Independence campaign/](http://www.heraldsotland.com/politics/14478720.Nicola%20Sturgeon%20confirms%20intention%20to%20relaunch%20SNP%20s%20Independence%20campaign/)

¹³ <http://www.dailyrecord.co.uk/news/politics/eu-referendum-record-poll-shows-7934908#1vsehQELT7ssDppp.97>